

UTJECAJ GLOBALNIH TRENDOVA NA TRŽIŠTE ŽIVOTNIH OSIGURANJA U HRVATSKOJ

mr. Željko Jukić, dipl. oec.
direktor Sektora za životna osiguranja
Croatia osiguranja d.d.

DANI HRVATSKOG OSIGURANJA 2009.
Opatija, 9.-10. studeni 2009.

SADRŽAJ

- **Uvod**
- **Obilježja tržišta životnog osiguranja u RH**
- **Financijska kriza 2008/2009**
- **Makroekonomski pokazatelji**
- **Tržišta životnih osiguranja u Hrvatskoj i svijetu**
- **Financijska kriza u životnim osiguranjima**
- **Zaključak**

U V O D

- **Godina 2008. i 2009. biti će zabilježene kao godine velike svjetske financijske krize.**
- Ovo je treća financijska kriza u posljednjih 100 godina, čije je ishodište u SAD-u, a najveća poslije Velike depresije 1929. godine (*Dot.com kriza 1995.-2000.*).
- Ishodište joj je u financijskoj industriji (*AIG, Lehman Brothers, ...*), pa se ubrzo prelila i na tzv. realni sektor.
- SAD je, po treći put, bio ishodište financijske krize, koja je po posljedicama i opasnostima postala globalna kriza.
- Kriza je jače zahvatila policentrična financijske sustave (*kao američko*) a manje bankocentrične strukture i regulacije (*EU, Japan, Hrvatska*).

2009. godina:

Obilježja tržišta životnog osiguranja u RH

- **Utjecaj svjetske gospodarske krize, koja još nije dosegla dno, snažno se osjeti na osigurateljnom tržištu.**
- **Tržište osiguranja pada, gledajući visinu premije životnih osiguranja i učešće u ukupnoj premiji.**
- **Posljedice su to:**
 - **pada bankoosiguranja,**
 - **Pada jednokratnih unit linked polica i**
 - **odustajanje osiguranika od plaćanja premije (storno polica).**

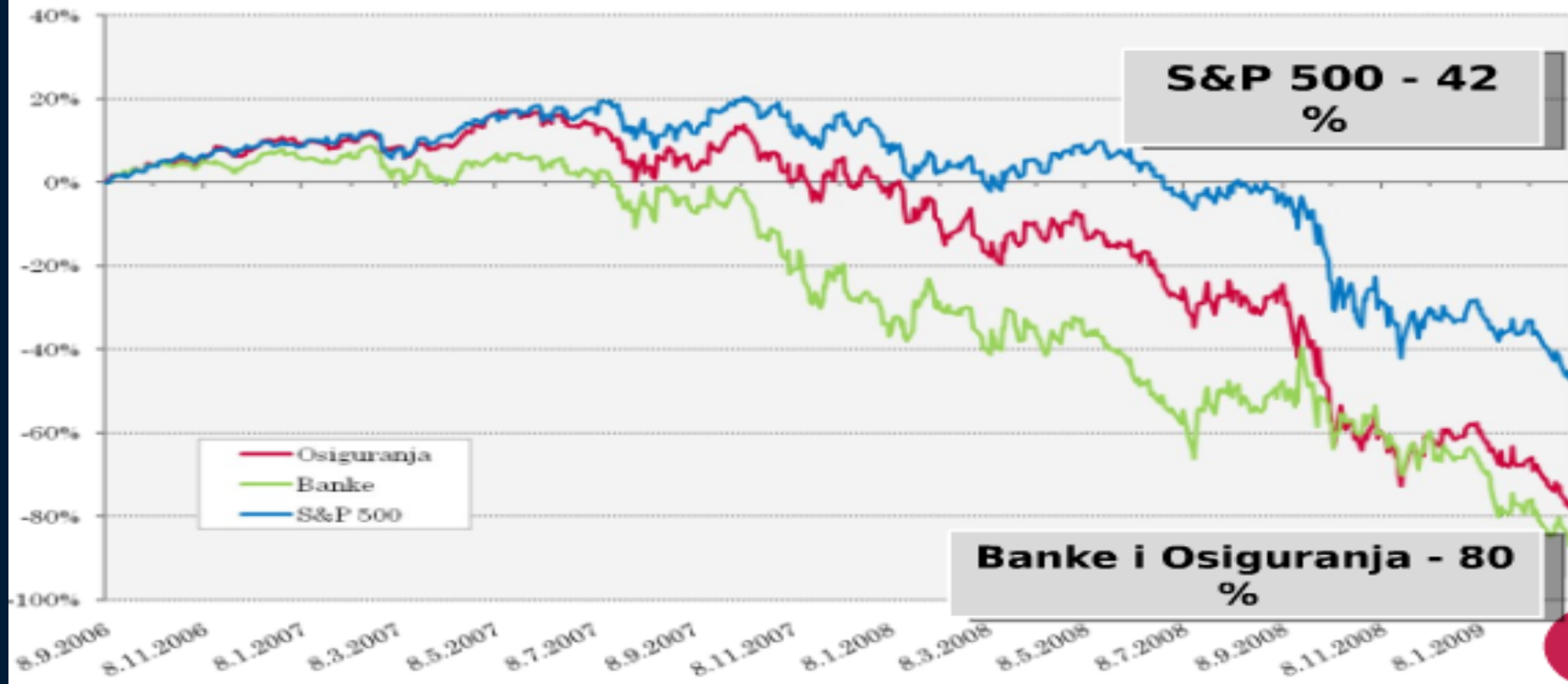

Financijska kriza 2008/2009

- U Hrvatskoj je kriza započela sa zakašnjenjem
- Očekuje se da će kriza doseći vrhunac 2010. a završit će kasnije nego u europskim zemljama.

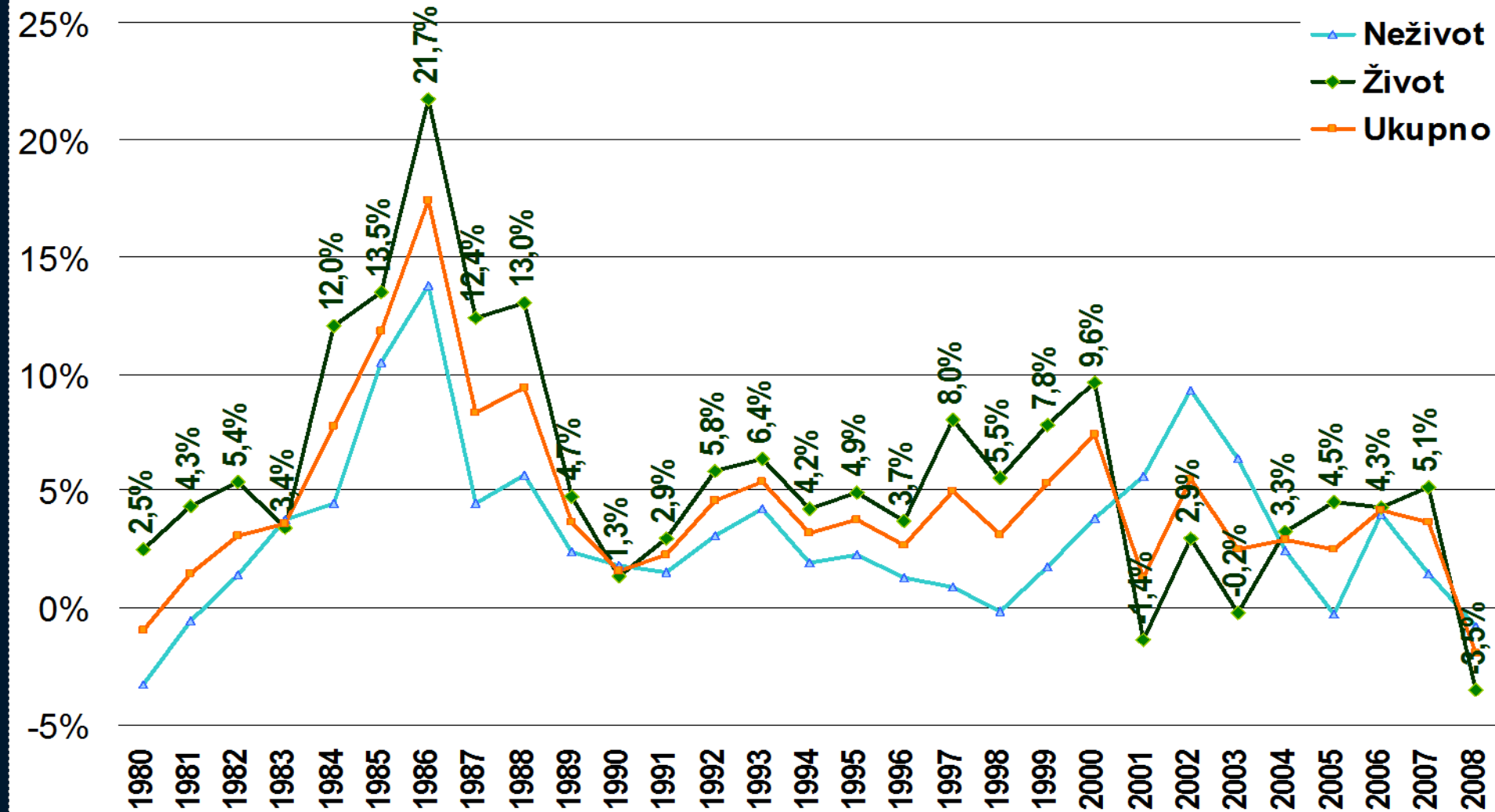
KOJI SEKTORI SU NAJVIŠE STRADALI ?

Izvor: www.scribd.com

Svjetska industrija osiguranja: Utjecaj financijske krize na stope rasta premija osiguranja

Stvame stope rasta (Real growth rates)

TERORIZAM

Dani hrvatskog osiguranja 2009., Opatija, 9.-10. studenog 2009.

KLIMATSKE PROMJENE

T S U N A M I

STARENJE STANOVNIŠTVA

FINANCIJSKA KRIZA

13224.66
2147.17 288 156.7
13450 +400
13530 安 13230
13415 +560
1328.73 +35.70
1331.71 安 1308.08
1328.00 +37.00
1334.50 安 1307.00
1548.64 +1.65
1553.52 安 1543.11
137.50 -0.58
6.57-59 -0.33
7.22-26 -0.78
2388.89 +176.72
2349.91 +23.71

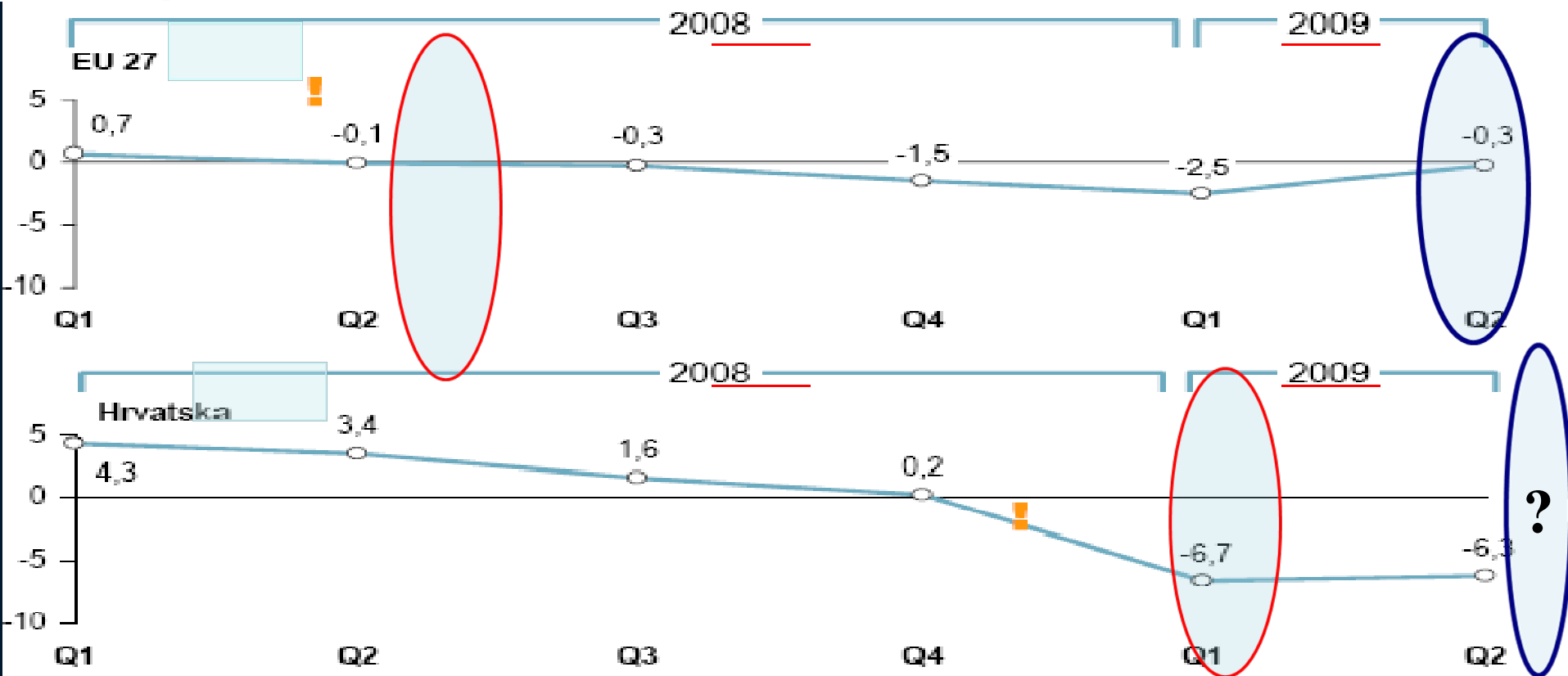
TOPIX

12
12カ月の動き
100.215

BUY SELL

Kretanje BDP-a po kvartalu, [u %] usporedba EU 27 i Hrvatske

u EU27 Zoni –

• BDP je zabilježio negativan rast (-0,1%) po prvi puta u drugom kvartalu 2008.

• Blagi oporavak BDP-a (-0,3%), u EU 27 zoni, vidljiv u drugom kvartalu 2009

u RH –

• BDP je ostvario negativan rast od -6,7% po prvi puta u prvom kvartalu 2009.

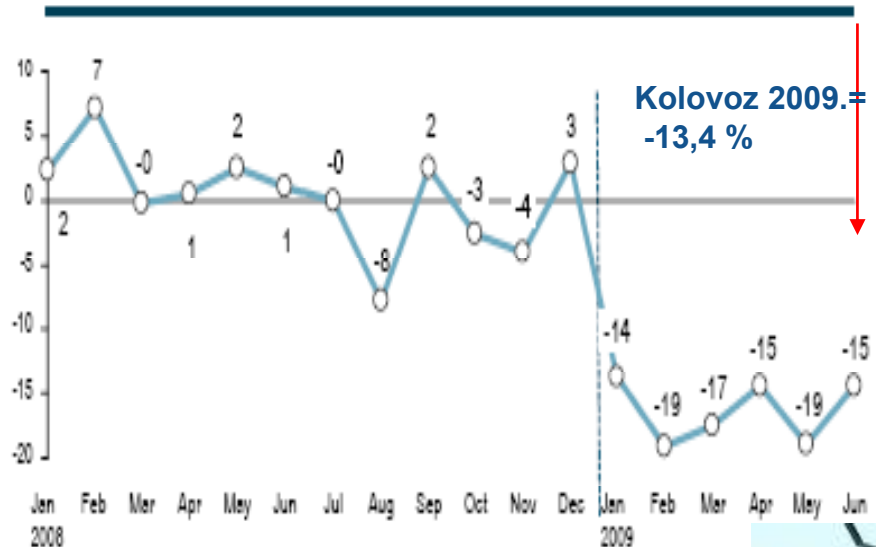
• Može se očekivati da će u RH faza oporavka također biti odgođena za najmanje tri kvartala

Ključni makroekonomski pokazatelji u RH – 2008. do VI. 2009 (u %)

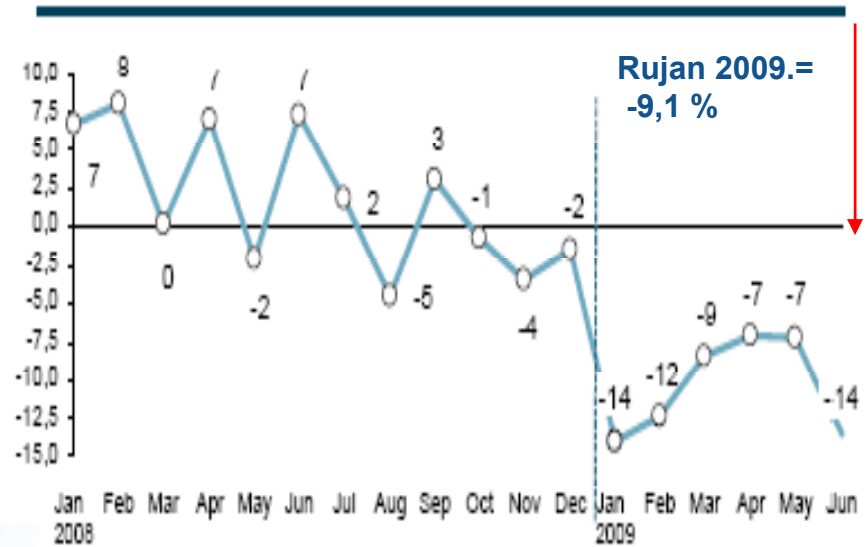
jasno pokazuju trend pada poslovanja u usporedbi s prošlom godinom:

Izvor: Roland Berger,
 Studija o restrukturiranju, 2009.
 Državni zavod za statistiku

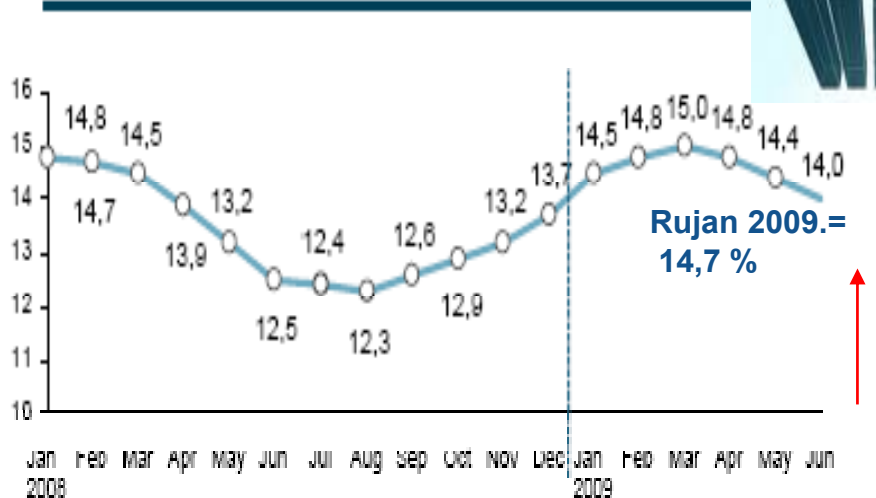
Maloprodaja, realni rast

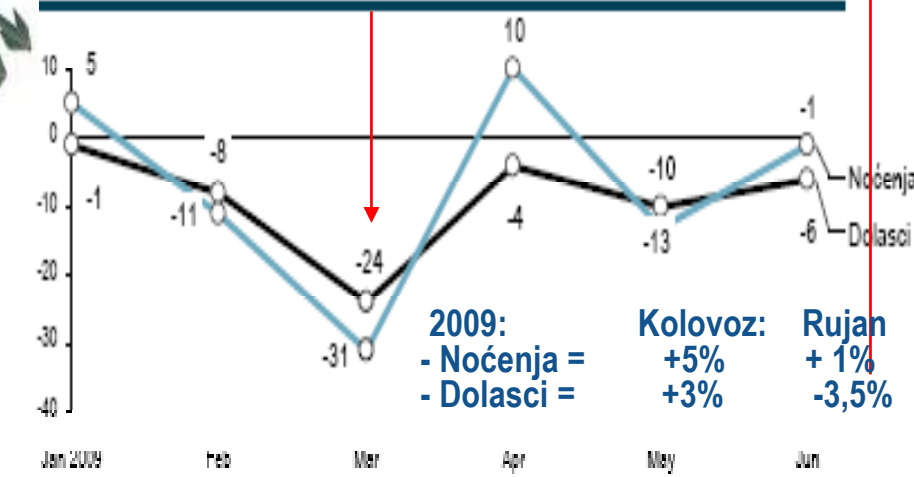
Rast proizvodnje u industriji

Stopa nezaposlenosti

Turistički dolasci i rast broja noćenja, 08./09.

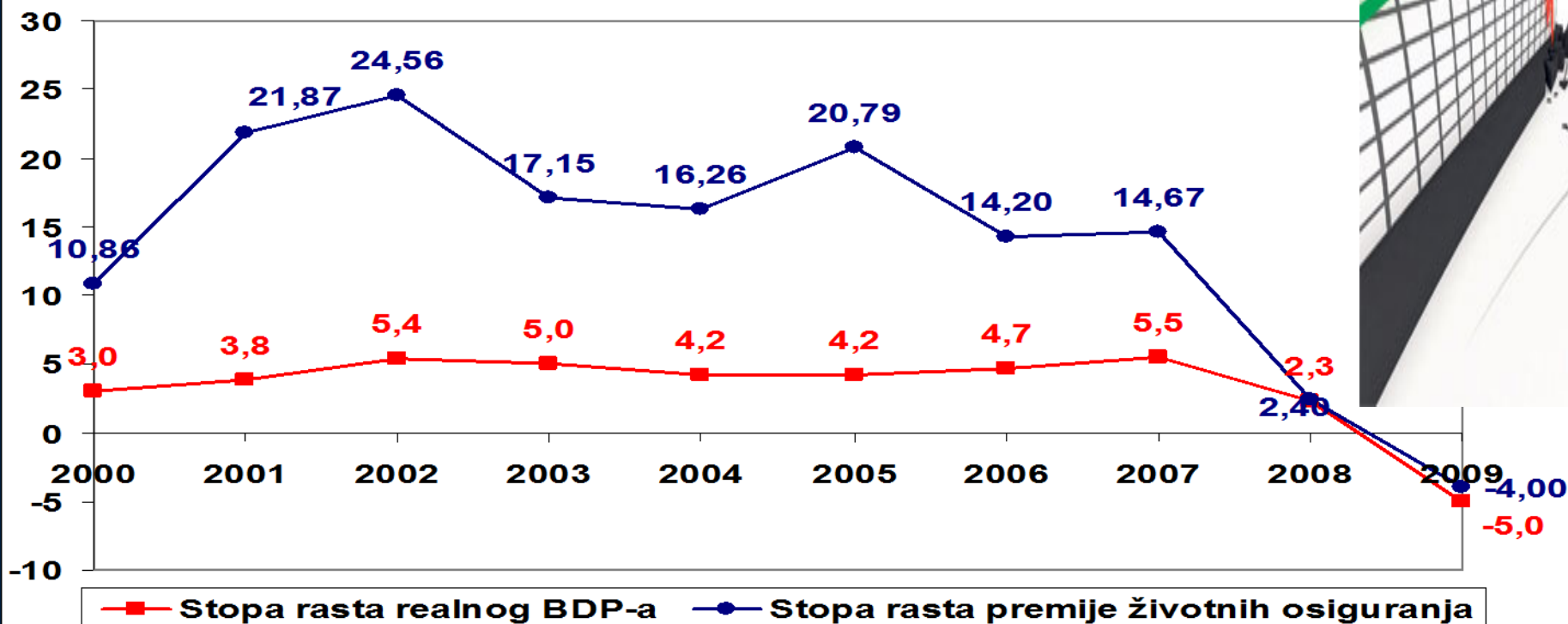
Odabrani makroekonomski pokazatelji RH

	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
BDP, tekuće cijene, mil. HRK	227.012	245.550	264.367	286.341	314.223	342.159
BDP po stanovniku, HRK	51.106	55.317	59.515	64.491	70.835	77.132
BDP, tekuće cijene, mil. EUR	30.011	32.759	35.725	39.102	42.833	47.370
BDP po stanovniku, EUR	6.756	7.380	8.043	8.807	9.656	10.678
BDP, tekuće cijene, mil. USD	33.860	40.713	44.432	49.038	58.558	69.341
BDP po stanovniku, USD	7.623	9.172	10.003	11.045	13.201	15.631
BDP, realne stope rasta u %	5,0	4,2	4,2	4,7	5,5	2,4
prosječni srednji tečaj, HRK/EUR	7,564248	7,495680	7,400047	7,322849	7,336019	7,223178
prosječni srednji tečaj, HRK/USD	6,704449	6,031216	5,949959	5,839170	5,365993	4,934417
Inflacija, prosječna godišnja stopa rasta u %	1,8	2,1	3,3	3,2	2,9	6,1
neto plaća, u HRK	3.940	4.173	4.376	4.603	4.841	5.178
broj zaposlenih, godišnji prosjek	1.392.510	1.409.634	1.420.574	1.467.876	1.516.909	1.531.624
stopa nezaposlenosti, %	19,2	18,0	17,9	16,6	14,8	13,4

- Osigurateljna djelatnost usko je vezana sa razvojem nacionalnog gospodarstva, te stabilnosti financijskog sustava.
- Što je BDP veći, veća je i premija osiguranja i učešće životnog osiguranja u ukupnoj industriji životnog osiguranja.
- U 2009. godini predviđa se:
 - pad BDP-a (oko -5%),
 - negativna stopa rasta životnih osiguranja (oko -4%).

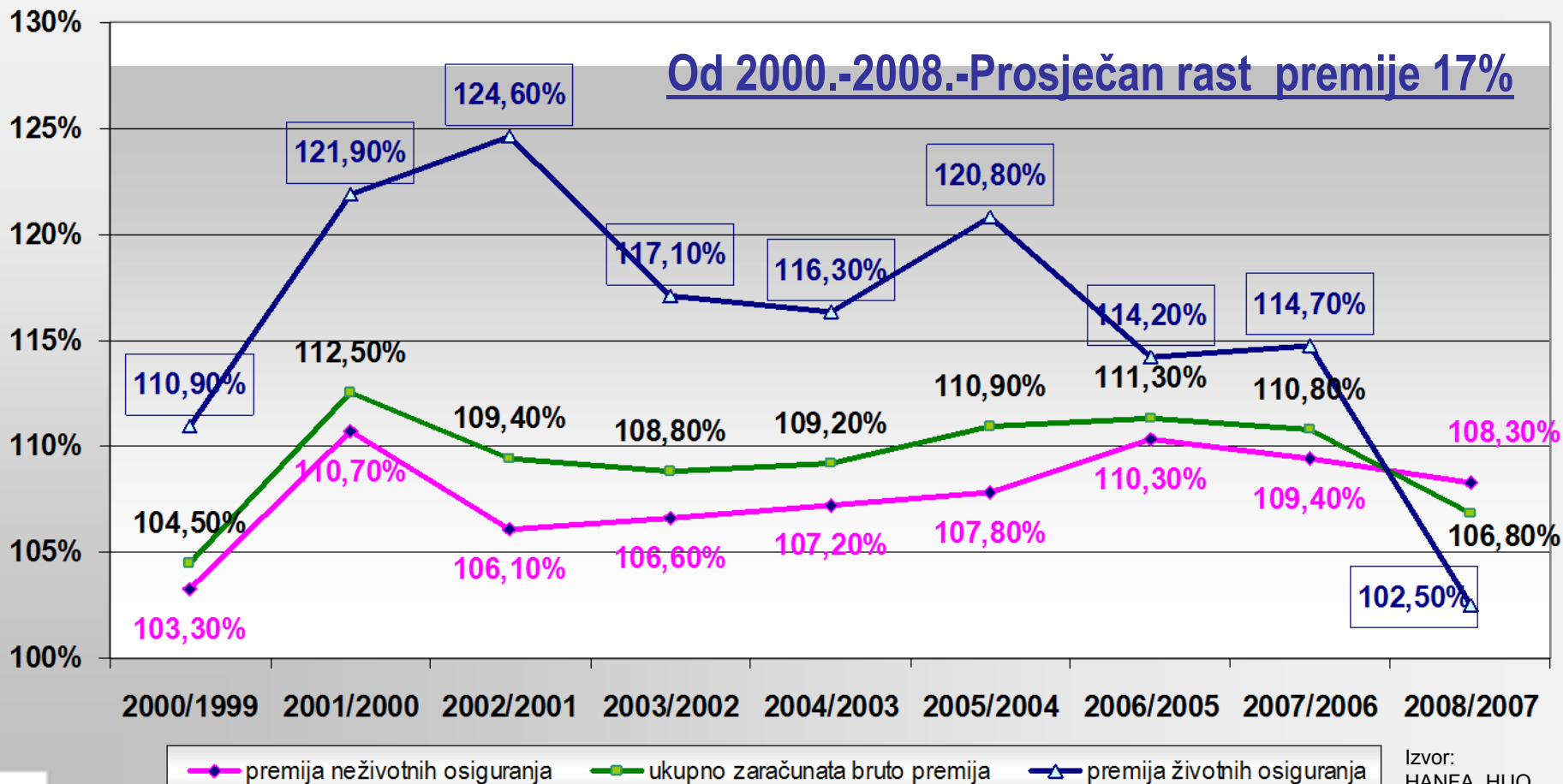
Stope rasta realnog BDP-a i zaračunate premije životnih osiguranja (u %)

INDEKSI ZARAČUNATE BRUTO PREMIJE OSIGURANJA OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA U HRVATSKOJ za razdoblje 2000. – 2008. godine

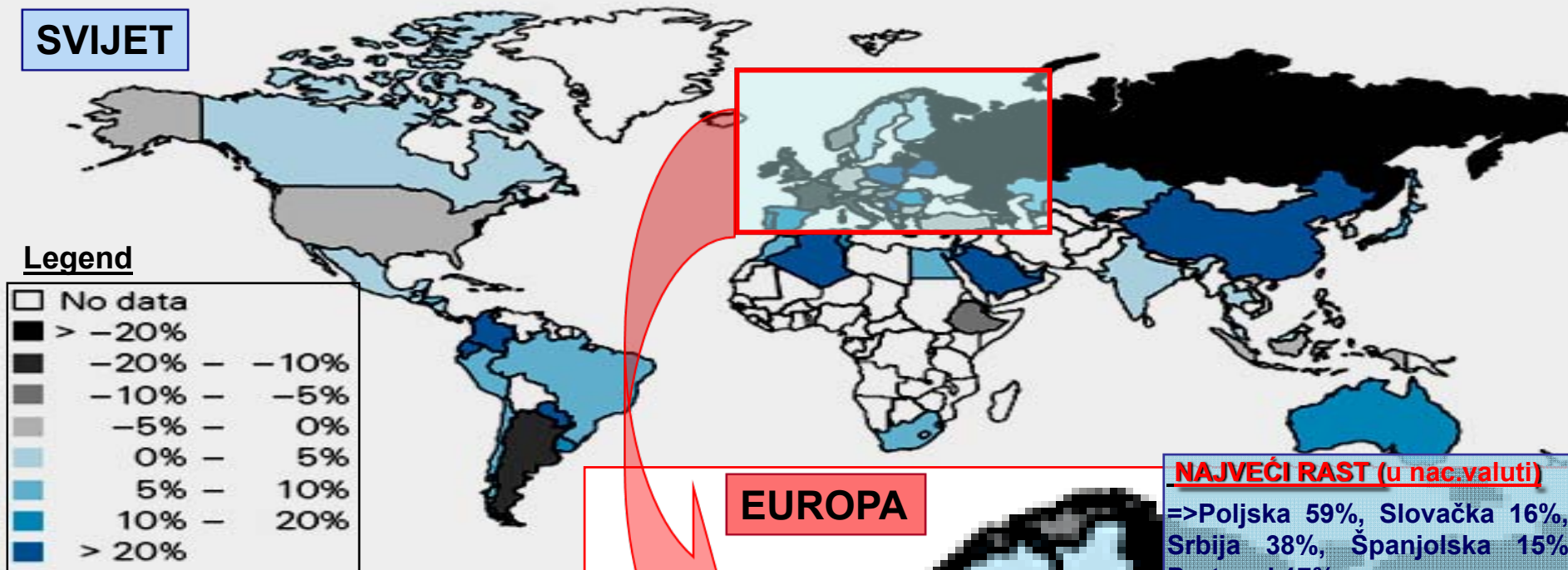
Od 2000.-2008.-Prosječan rast premije 17%

- Nakon dugog niza godina s dvoznamenkastim stopama rasta, u 2008. godini životna osiguranja su rasla tek 2,5%
- Velik utjecaj financijske krize i pada bankosiguranja

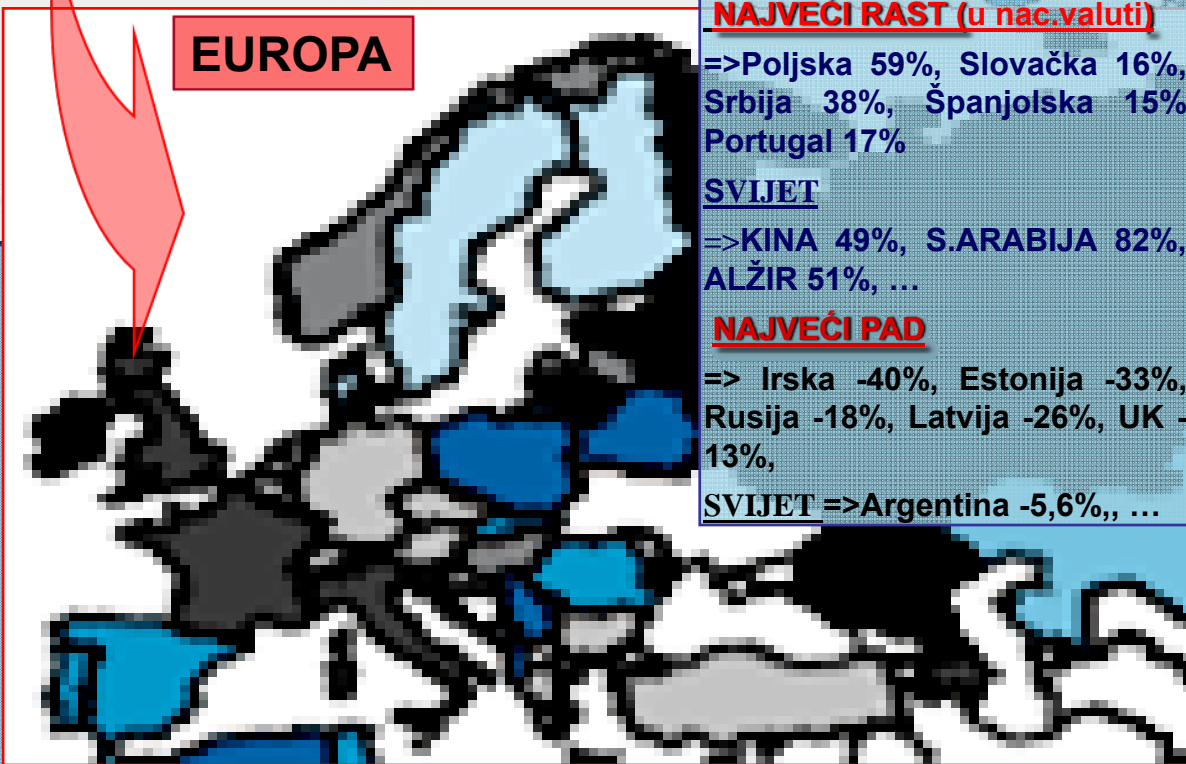
Visina premije životnih osiguranja u 2008.

SVIJET

Source: Swiss Re Economic Research

EUROPA

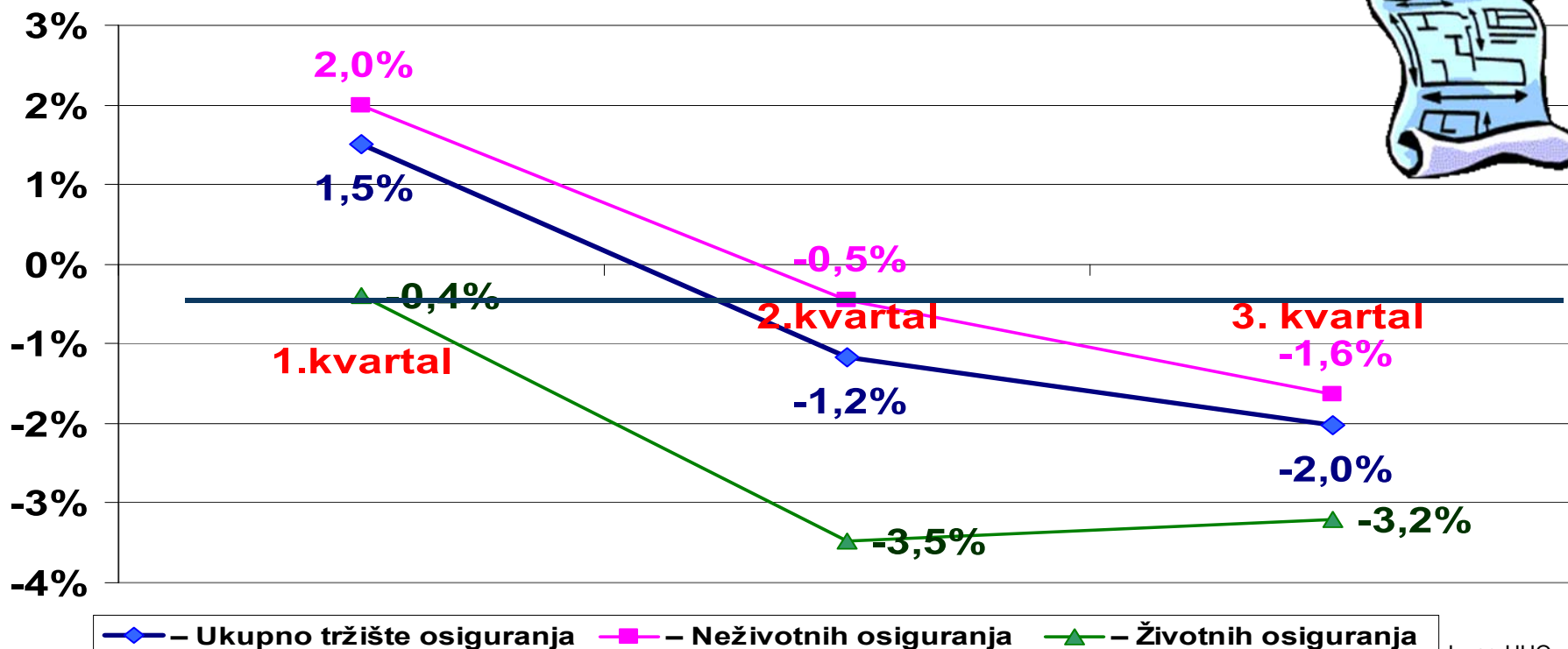

- **Svjetsko tržište ŽO**
 - => pad premije od - 3,5%
- **Europsko tržište ŽO**
 - => pad premije od -11%
- **Potencijal su tržišta srednje i istočne Europe**
 - => rast premije 19%

▪ U 3 kvartala 2009. premija bilježi stalni pad, ispod stopa ostvarenih 2008. godine, pa su ostvarene negativne prosječne godišnje stope rasta:

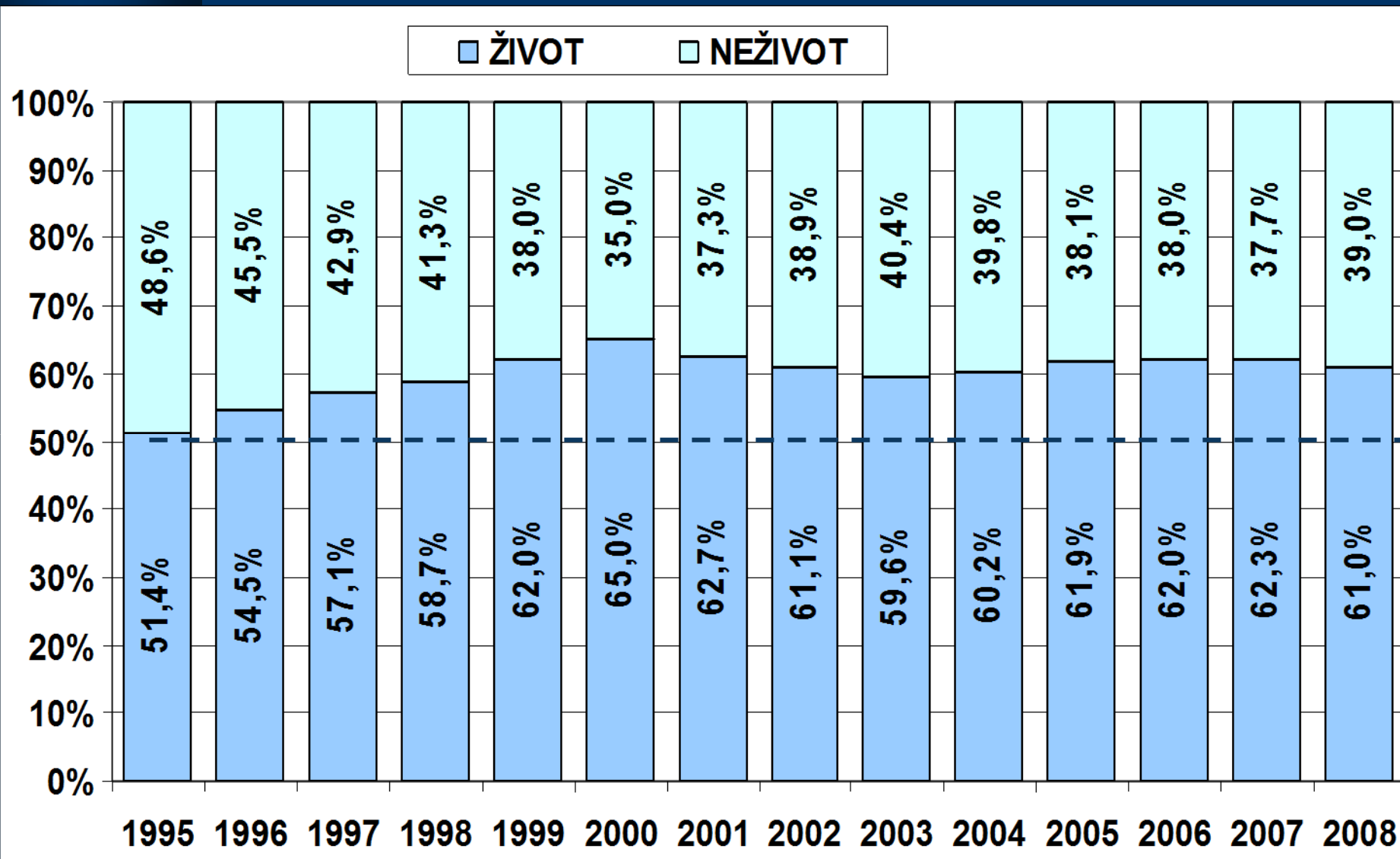
–2009.	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal
– Ukupno tržište osiguranja	+ 1,5 %	-1,16 %	- 2,02 %
– Neživotnih osiguranja	+ 2,0 %	- 0,45 %	- 1,64 %
– Životnih osiguranja	- 0,4 %	- 3,48 %	- 3,20 %

Kretanje premije osiguranja u 2009. godini

Izvor: HUU

Udio premije životnih i neživotnih osiguranja na europskom tržištu osiguranja

Mirovinsko osiguranje financira se:

- oko 61% prihodima od doprinosa za mirovinsko osiguranje, (generacijska solidarnost) i
- oko 39% prihodima iz državnog proračuna.

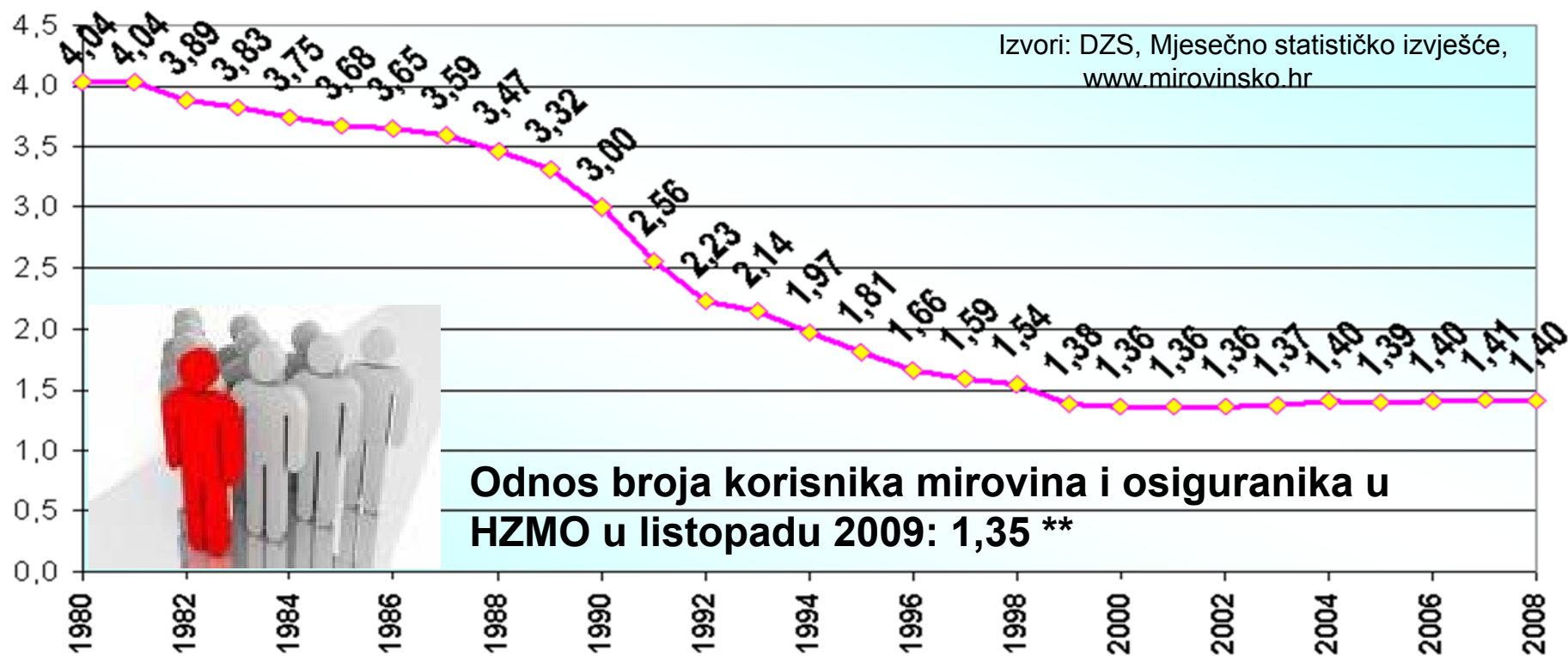
Financijski plan Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za 2009. godinu

u kn

PRIHODI

1. Prihod od doprinosa	21.275.023.985
2. Prihod iz Proračuna	13.557.141.478
3. Vlastiti prihodi	4.600.000
4. Unapređenje mirovinskog sustava - Svjetska banka	7.300.000
UKUPNI PRIHODI (1. - 4.)	34.844.065.463

Kretanje omjera broja zaposlenih i broja umirovljenika u Hrvatskoj, 1980.-2008. godine

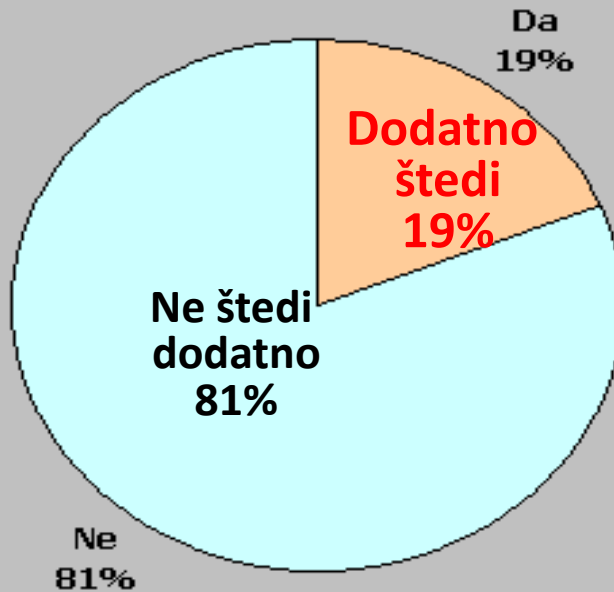
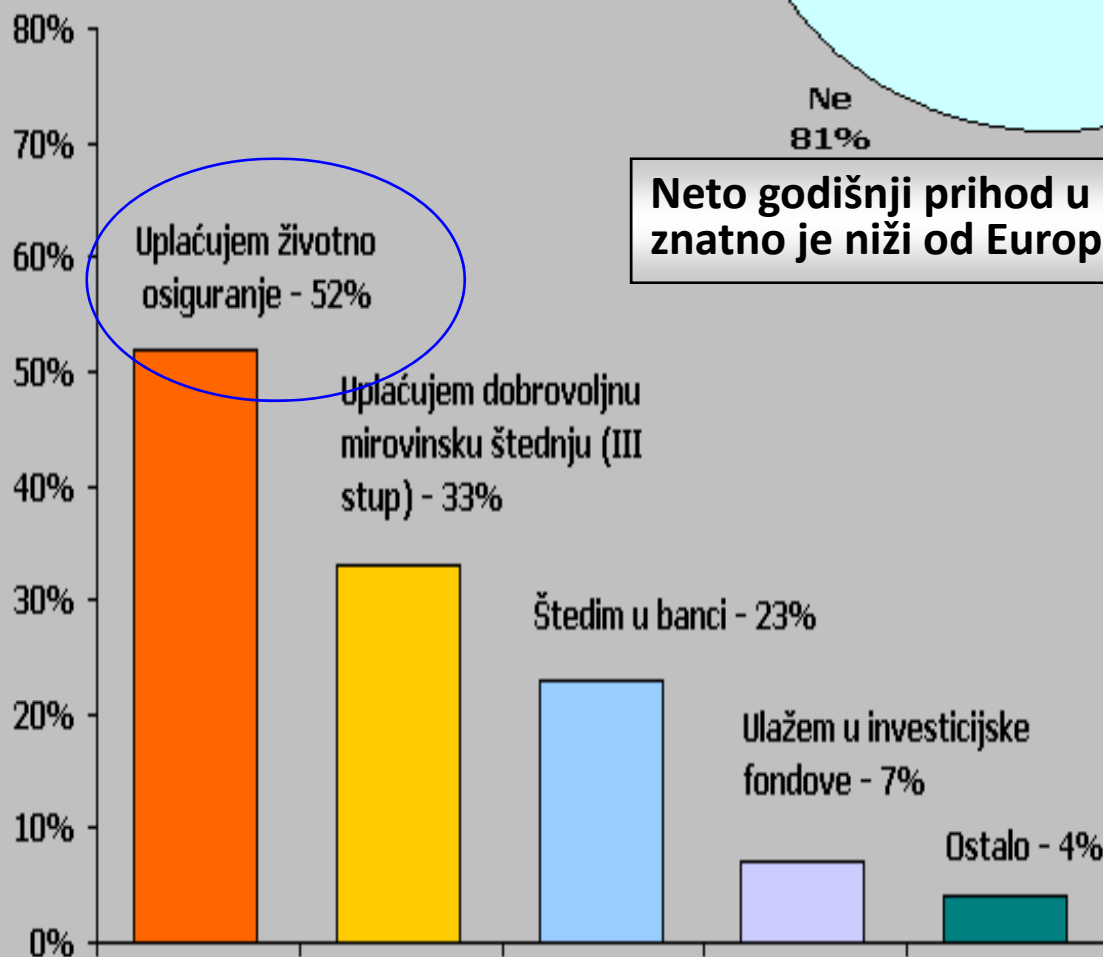
Pad omjera broja zaposlenih i broja umirovljenika sa 4,04 na 1,35, u posljednjih 30 godina, ukazuje na neodrživost sustava mirovinskog osiguranja koji se temelji na generacijskoj solidarnosti.

Već kada ovaj omjer padne ispod razine **1 umirovljenik : 3 zaposlena** ovakav sustav ne može, na temelju tekuće uplate doprinosa zaposlenika:

- isplaćivati odgovarajuće mirovine i
- osigurati dostatnu socijalnu sigurnost.

DODATNA ŠTEDNJA ZA STAROST ?

Na koje sve načine dodatno štedite za svoju mirovinu ?

➤ Za starost dodatno štedi samo 19% kućanstava

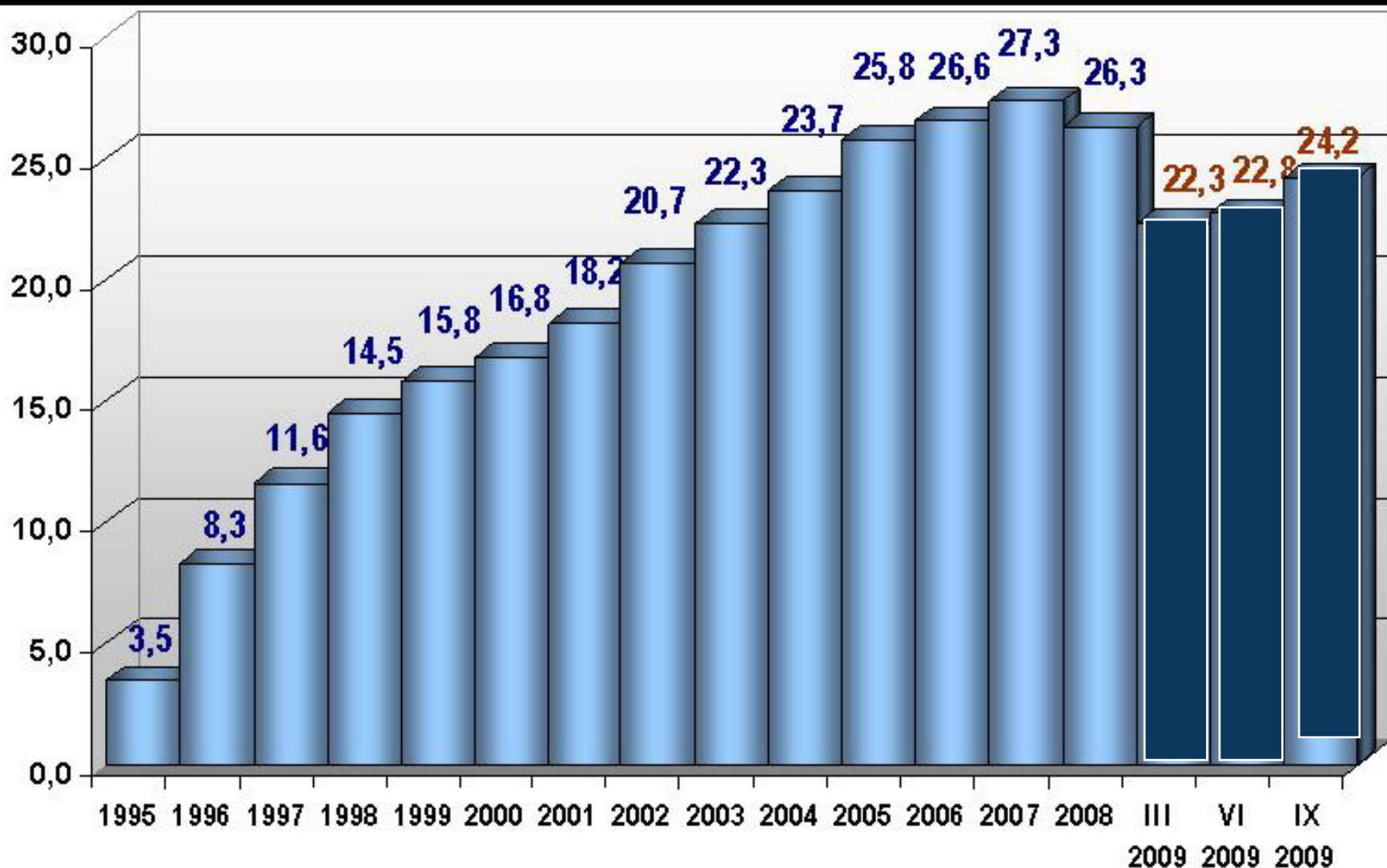
➤ 52% Od onih koji štede, uplaćuju životno osiguranje

Neto godišnji prihod u Hrvatskoj od **4.763** EUR u 2008. znatno je niži od Europskog prosjeka (**12.500** eura).

- Više od hrvatskog prosjeka (19%) za mirovinu štede :
 - osobe na području:
 - Zagreba s okolicom (25%) te
 - Istri/Primorju (27%),
 - Te osobe:
 - dobne skupine između 35 i 44 godine starosti (35%),
 - s osobnim mjesečnim primanjima preko 6 tisuća kuna (40%),

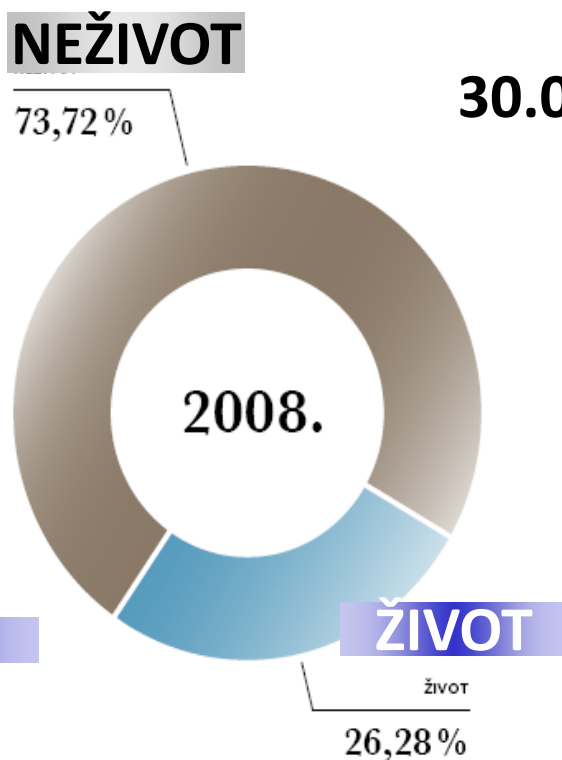
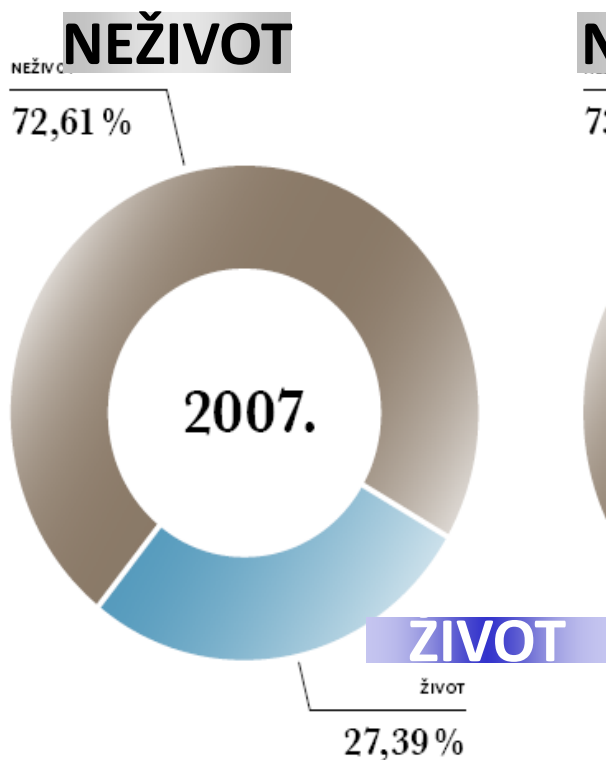
Izvor: GfK (GeoMarketing), 2008.

Kretanje premije životnih osiguranja društava za osiguranje RH ukupnoj zaračunatoj bruto premiji osiguranja za razdoblje 1995.–IX 2009. godine (u %)

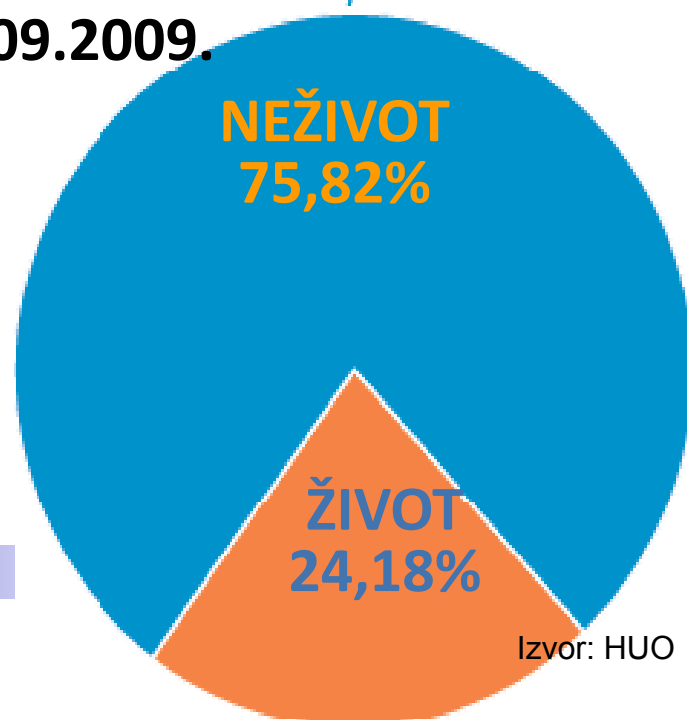

Struktura ukupne premije osiguranja RH po skupinama osiguranja

- **Ukupna zaračunata bruto premija 27 hrvatskih društava za osiguranje :**
 - I-IX 2009 iznosi **7,23 milijarde kuna**, **2 %** manje nego I-IX 2008.
- **Zaračunata bruto premija životnih osiguranja**
 - I-IX 2009. iznosi **1,74 milijarde kuna** **3,2% niža** nego I-IX 2008.

30.09.2009.

Izvor: HUO

FINANCIJSKA KRIZA U RH I ŽIVOTNO OSIGURANJE

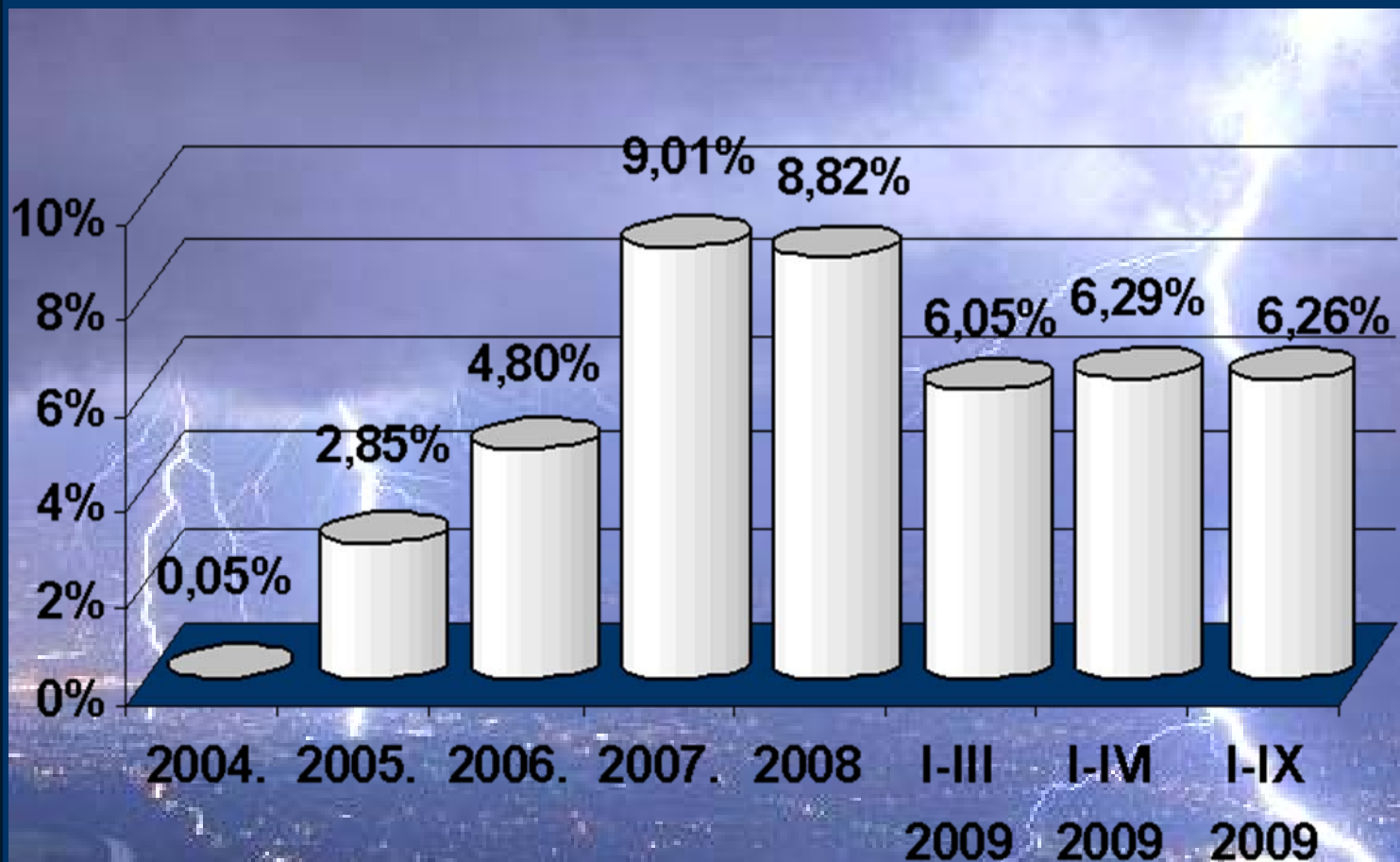
Djelovanje kriza na osigurateljni sektor uzrokovalo je:

- smanjenu potražnju za osiguranjem smanjenje prodaje, te
- dvoznamenkastu stopu rasta indeksa odustajanja od plaćanja premije u 2009., u odnosu na 2008. god.:
 - NEUPLATA
 - KAPITALIZACIJA
 - OTKUP

Razlozi odustajanja :

- Pogoršanje financijske situacije:
 - Smanjenje plaća i mirovina,
 - Otplata povećanih rata kredita, ...
- Gubitak zaposlenja
- Odlazak u mirovinu

Udio fond polica u zaračunatoj premiji životnih osiguranja u RH

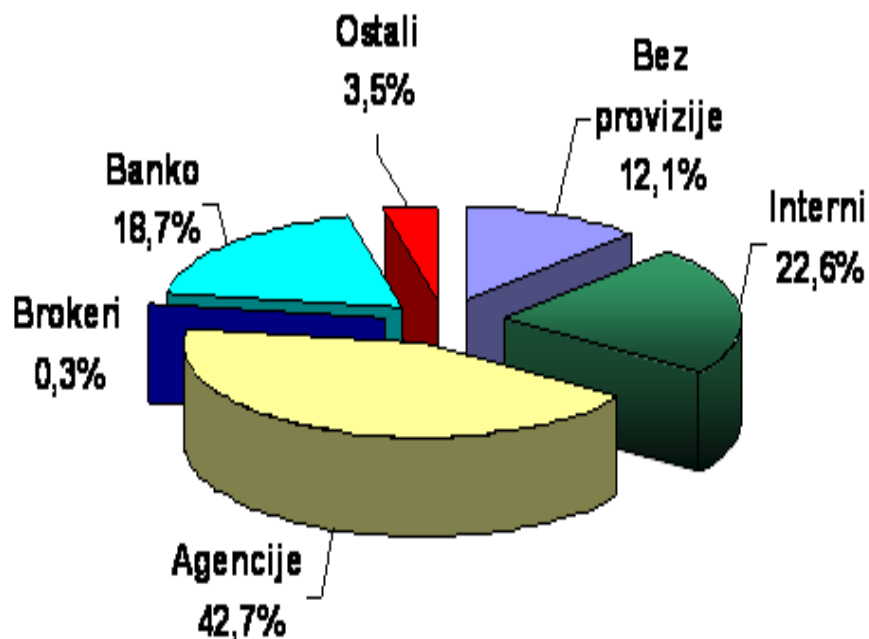
➤ smanjenje udjela investicijskog osiguranja života

Zaračunata bruto premija životnih osiguranja u RH, po prodajnom kanalu 2007. i 2008.

Udio bankoosiguranja **2007.=18,7%**

Ukupna premija =2.482.743 kn

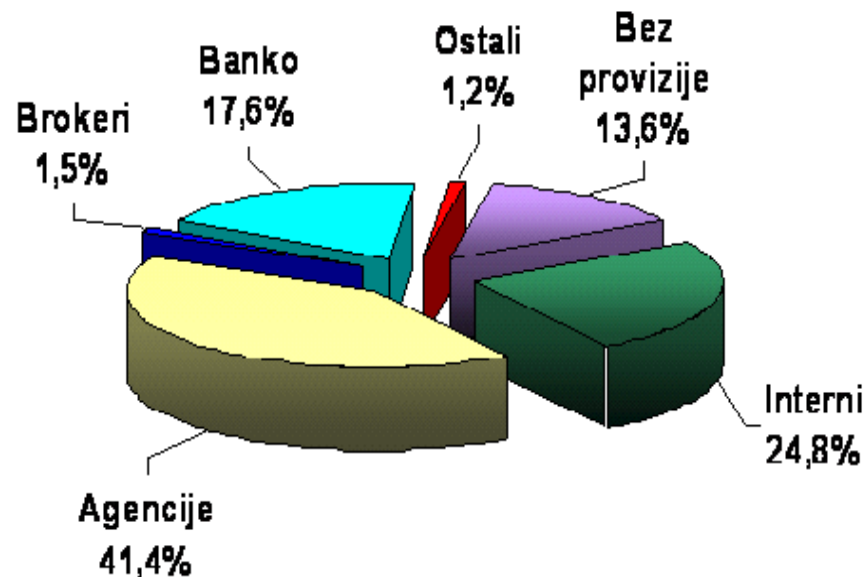
Bankoosiguranje = 465.082.000

Udio bankoosiguranja **2008.=17,6%**

Ukupna premija =2.545.921 kn

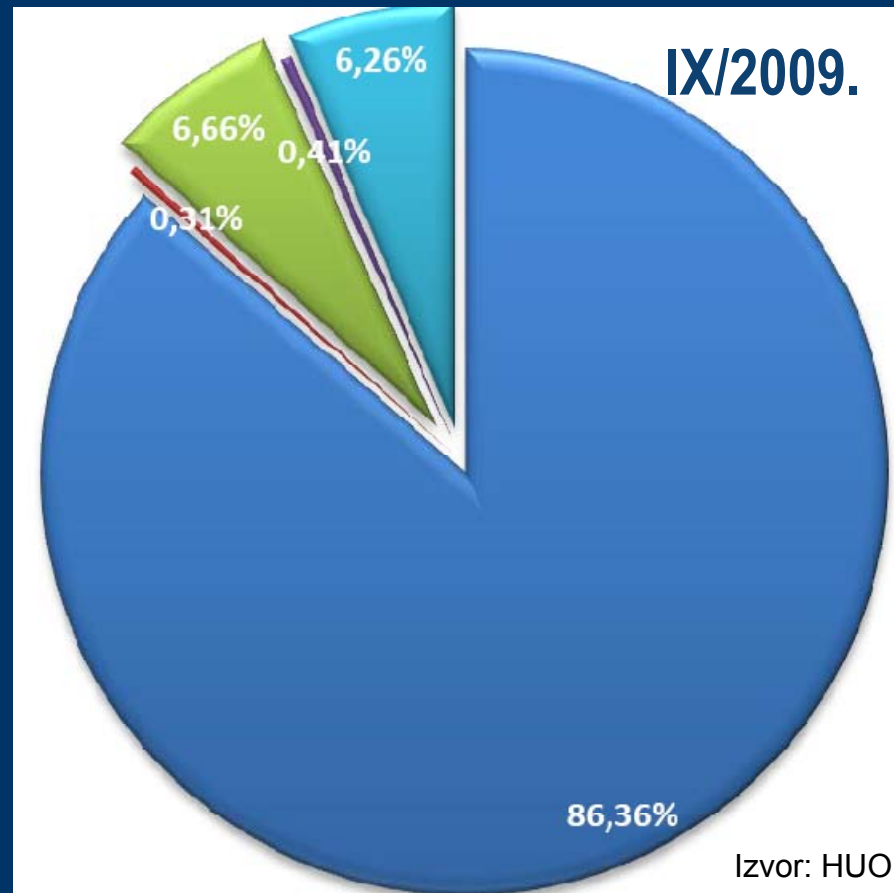
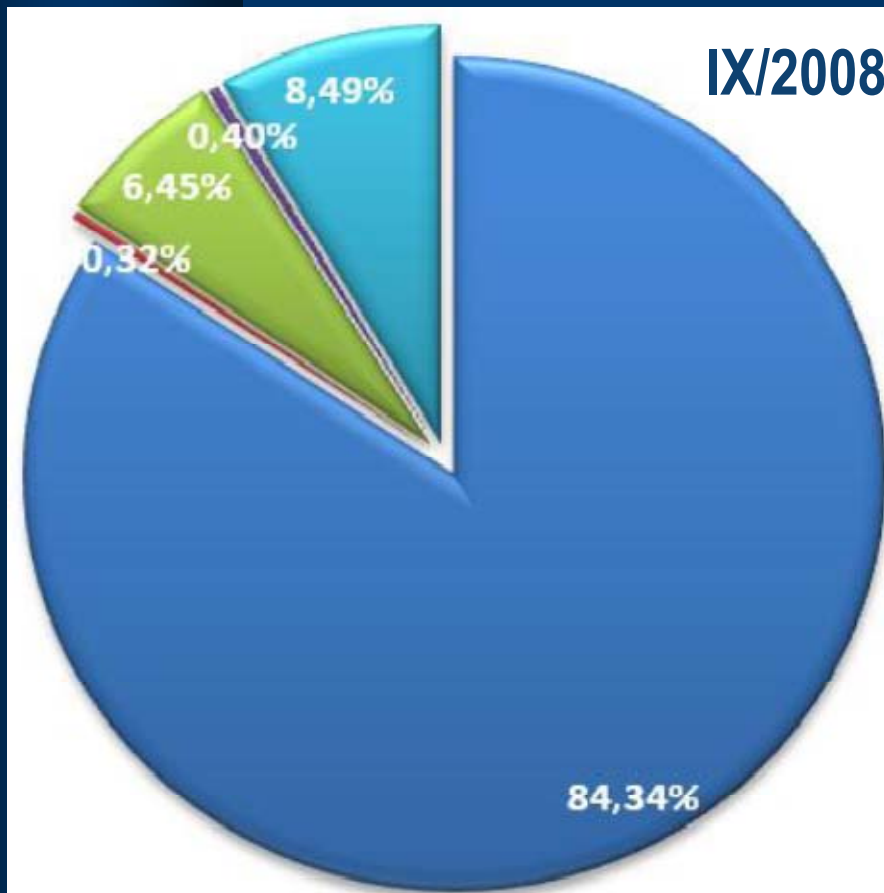
Bankoosiguranje = 447.655.000

- Za prodajni kanal bankoosiguranja 2009. predviđen je najveći pad premije, na ispod 15% učešća.
- Pad vezanih proizvoda
- Pad jednokratnih UL

Izvor: HANFA, HUIO

Struktura premije životnih osiguranja – po vrstama: 2008. i 2009.

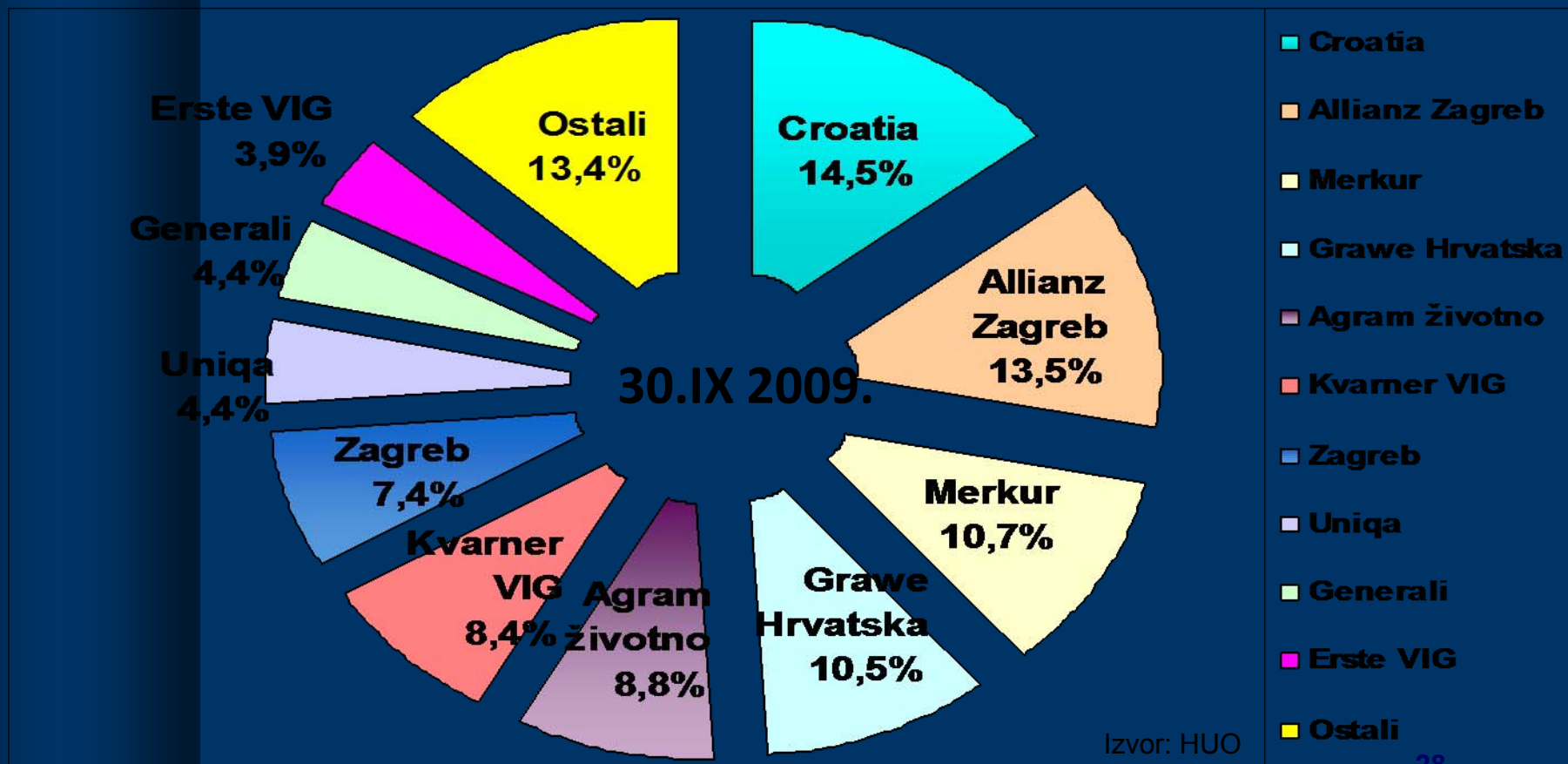
- Životno osiguranje
- Osiguranje za slučaj vjenčanja ili rođenja
- Rentno osiguranje
- Životna ili rentna osiguranja kod kojih osiguranik na sebe preuzima investicijski rizik
- Dodatna osiguranja uz životno osiguranje

- povećanje udjela
 - klasičnih životnih osiguranja
 - dodatnih osiguranja uz osiguranje života.
- smanjenje udjela
 - investicijskih osiguranja života

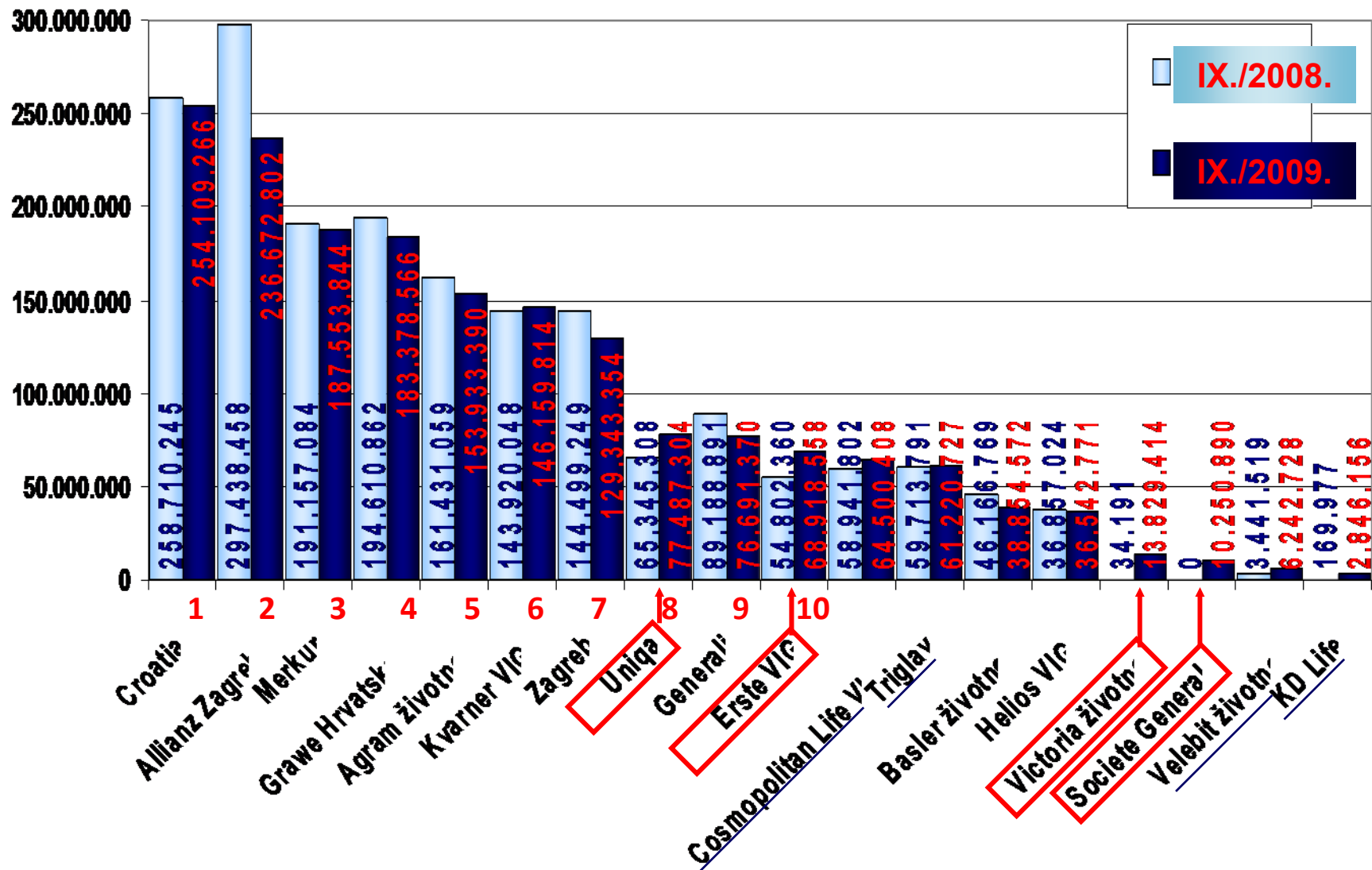
Koncentracija osiguravatelja na tržištu osiguranja RH

UDIO PRVIH:	DESET osiguravatelja	PET osiguravatelja
▪ 2007.	89,3%	69,3%
▪ 2008.	87,3%	68,9%
▪ IX 2009.	86,6%	58,1%

Prema ovim pokazateljima koncentracija osiguravatelja na tržištu se smanjuje.

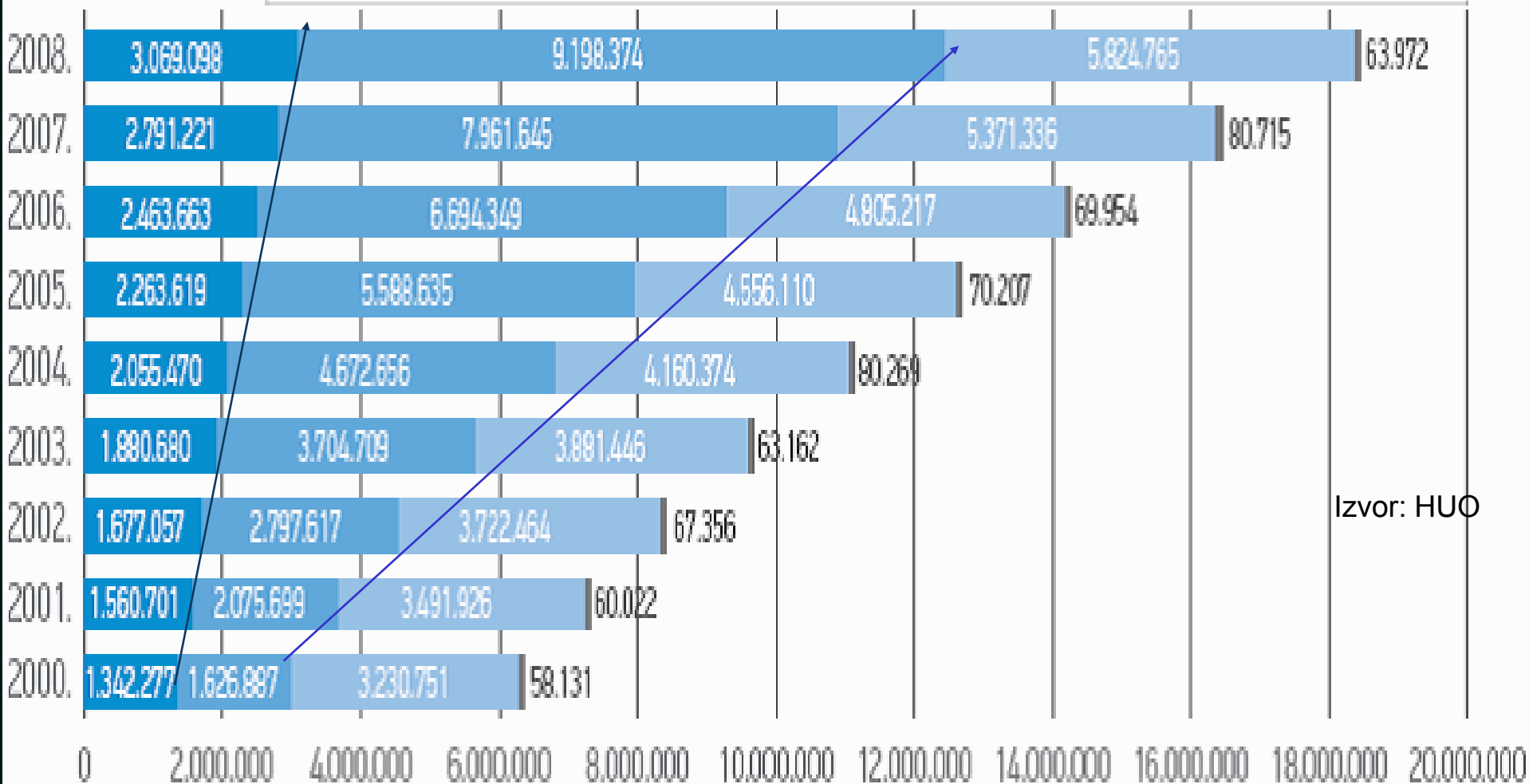
Zaračunata bruto premija životnih osiguranja u RH

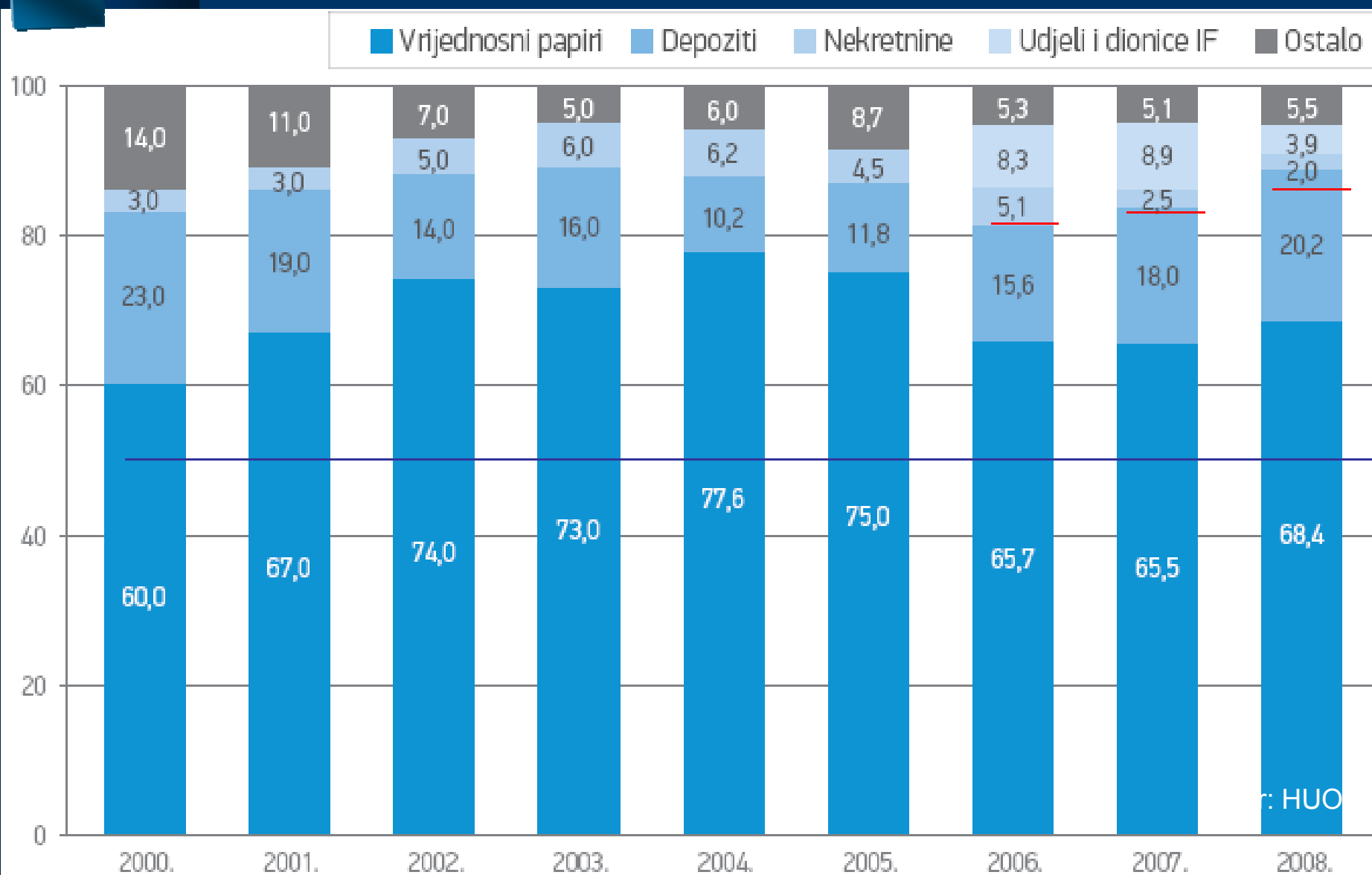
Izdvajanja u tehničke pričuve za razdoblje 2000.–2008. godine (u tis. kn)

■ Prijenosne premije ■ Matematička pričuva osig. života ■ Pričuve šteta ■ Ostale tehničke pričuve

Izvor: HUG

Struktura ulaganja iz sredstava matematičke pričuve za razdoblje 2000.–2008. godine (u %)

Zaključak !

Uvažavajući globalna kretanja na financijskom tržištu i položaj industrije životnog osiguranja (IX 2009.), kroz pokazatelje:

- penetracija..... 0,8%
- prosječna premija po stanovniku..... 65 EUR
(2003.=42 €; 2007.= 66 €; 2008.= 75 €, - prosjek EU = 850€)
- učešće premije životnog osiguranja u strukturi ukupne premije od 24,18%
(u zemljama EU iznosi oko 50%)
- RH ima samo 0,28 policu života po stanovniku (zemlje EU = 1,5 policu)

Pokazuju
da:

- životno osiguranje u Republici Hrvatskoj je nerazvijeno,
- potencijal rasta je velik,
- u idućim godinama, a posebno nakon krize, možemo očekivati dvoznemenkastu stopu rasta životnih osiguranja.

Zaključak !

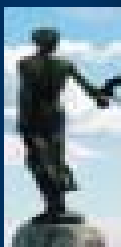
- **Osigurateljno tržište obilježit će:**
 - 2010. stagnacija,
 - 2011. oporavak,
 - 2012. RAST.

- **Životna osiguranja su pokretač industrije osiguranja i očekujemo, u budućnosti, njihov rast.**
- **Stalna edukacija građana o značaju sigurnosti i potrebi štednje jedini je odgovor na krizu mirovinskog sustava jedini je odgovor na financijsku krizu i krizu mirovinskog sustava.**
- **Ključni faktor zastupljenosti osiguravatelja na tržištu životnih osiguranja je sigurnost i kapitalna snaga.**

Postavite pitanje

Hvala na pažnji !

mr. Željko Jukić, dipl.oec
direktor Sektora za životna osiguranja
Croatia osiguranja d.d.

zeljko.jukic@crosig.hr